

Door allerlei verbaal gedraai en drogredeneringen tracht de schoonmoeder van Rubben hem wijs te maken dat het heel normaal is dat haar dochter na drie maanden huwelijk bevalt van een voldragen kind. De klucht Rubben, die in het handschrift-Van Hulthem volgt op het spel Vanden winter ende vanden somer wordt hier in zijn geheel gepresenteerd en vertaald. Zie voor de abele spelen Wereld in woorden pagina 439 e.v. en voor de kluchten pagina 428 e.v.

HIER BEGHINT DIE SOTTERNIE

Rubben.

Ay boy, nu es mi wel becant
Ende daer toe benicx wel vroet,
Dat die meneghe met haesten doet,
Dat hem namaels sere berout!
5 Ic ben hier selve en hebbe een jonc wijf getrouet.
Dies es omtrent drie maent leden dat icse nam
Ende gister navont doen ic thusweert quam,
Was si van enen kinde genesen.
Ende ic hebbe dicwile horen lesen,
10 Dat ment neghen maent plecht te dragen.
Nochtan segghen si alle diet saghen,
Dat hem en ghebrac dach noch ure,
Ende es voldraghen, een scoen creature,
Ende alle sijn ledekijn wel ghemaect,
15 Naghelken, teelken, ende al wel geraect.
Es dit binnen drie maenden al ghesciet?
Alle die leven en seiden mi niet,
Dat ic dat kijnt hebbe ghewonnen.
Si moets emmer hebben begonnen
20 Langhe te voren eer icse nam.
Die duvel hebts deel, dat icker noit an quam!
Maer haer moeder en liet mi niet met ghemake.
Bi Gode, si wijst wel vander dochter sake
Bat dan ic dede, dat wetic wel voerwaer.

Dwijf.

25 Wat, Rubben, en sidi daer?
Nu segt mi, hoet met mijnder dochter steet.

Rubben.

Ewaerheit, vrouwe, ic en weet.
U dochter es van kinde gelegen
Ende heeft bracht enen jongen degen,
30 Al waer hi een haelf jaer out.

Dwijf.

Dies hebbe God danc menichfout,
Dat si dat nu heeft leden.

Rubben.

35 Ic en beens niet wel te vreden,
Dat si haer soe sere heeft ghehaest.
Ic sta van herten soe beraest
Dat ic en weet wat viseren.

Dwijf.

40 Hoe ende in wat manieren?
Vertrect mi coenlijc uwen staet.
Ic sal u gheven selken raet,
Ghi seles wel in vreden bliven.

Rubben.

45 Ewaerheit, al soude men mi ontliven,
Ic en mochte niet meer sijn tonvreden.
Want dies es op den dach van heden
Drie maent, dat ic uwer dochter nam
Ende ierst in haer gheselschap quam,
Ende omtrent vijf nacht,
Ende heeft nu een kint ter werelt bracht,
Al waert out een haelf jaer.
50 Hem en ghebrect niet alsoe vele als een haer
Ochte naghel aen vingher of aen tee;
Het es ghedragen min of mee
Neghen maent al uut en uut.
Ic deert wel segghen overlut
Dat ic dat kint noit en wan.

Dwijf.

55 Keren, nu hoert met desen man!
Entrouwen, ghi sijt emmer verdoert!

Rubben.

60 Ic en ben druncken noch versmoert,
Ic weet herde wel wat ic segghe.
Als ic een op twee legghe,
Soe eest drie, ende vijf nacht.

Dwijf.

65 Liefkint, ghi sijt qualijc bedacht,
Dien tijt hebdi qualijc onthouden.
Ghi waert wel weert dat ghi waert bescouden,
Dat ghi van uwen wive wilt spreken lachter.
Drie maent vore ende drie maent achter
Ende drie maent in die midden gestelt,
Dits emmer neghen te gader getelt,
Want dat wetic wel bi saken.

Rubben.

70 Condijs mi dies vroet ghemaken,
Ic wille, dat ghi mi Hughe heet,

75   Want ic weet soe goeden bescheet
Van eenre coe, die ic doe vercocht,
Daer was mi gister navont tgelt af brocht,
Ende doense die man copen soude,
Bat hi, dat icse hem borgen woude.
Drie maent was sijn onderspreect.
Wat waendi, dat ic ben een gect,
Ic en onthoude wel den tijt?

Dwijf.

80   Nu hoeric wel dat ghi druncken sijt,
Want drie werven drie dats neghen te gader.
Hier es mijn man, onser dochter vader,
Ic weet wel, dat hijt oec wel weet.
Hou! Gosen, sidi ghereet?
Comt tote hier, ic moet u spreken.

Gosen.

85   Keren, wat duvel sal u ghebreken?
Nu benic hier, wat saelt sijn?

Dwijf.

Nu segt, goede Goeswijn,
En ghedinct u niet, dat ons dochter hude?

Gosen.

90   Jaet, ende dat si enen man troude,
Dies es omtrent drie maent leden.

Dwijf.

95   Dat eest op den dach van heden
Neghen, diet wel teelt,
Maer Rubben, ons sone, es sere ontsteelt,
Dat si van kinde nu es bleven.
Al en ware der maenden maer seven,
Nochtan mocht dat wel sijn ghesciet.

Gosen.

Wat, Rubben goede sone, ic en sach u niet.
Es ons dochter bleven? God hebse in hoeden!

Rubben.

100   Jaes, maer ic en can niet bevroeden,
Dat icker vader af soude sijn.
Ic deert wel sweren bider trouwen mijn,
Dat icse maer drie maent en hebbe gat.

Dwijf.

Ende drie maent, datse bruuat sat,
Ende drie maent, die ghi niet en teelt,

105 Ende als men dit te gader stelt,
Soe eest neghen tenen hoep.
Dats den rechten jaer loep,
Dat een vrouwe kint te draghen plecht.

Gosen.

110 Hets waer, dat si u secht.
Hier ane en heeft si niet gheloghen.

Rubben.

115 Heeft mi die duvel dan bedroghen?
Ende ict soe wel weet bi mijnder coe!
Noch salicker meer segghen toe:
Doen ic uwer dochter nam
Ende ierst werven bi haer slapen quam
Ende icse te werke soude stellen,
Vrouwe, dit moetic u vertellen,
Si wijst alsoe wel als ic dede.
Si gincker toe stellen al haer lede
120 Al hadser seven jaer met ommegegaen.
Daer namic alte quaden exempelp aen.
Al sweechic, ic was herde gram.

Gosen.

125 Soe dede haer moeder, doen icse nam
Ende wi te gader slapen gingen:
Si wijst alsoe wel van allen dingen,
Al haddicse seven maent gehat.

Dwijf.

130 Waer bi quam dat?
Dat haddic van horen segghen geleert;
Want wie datter hem toe keert
Ende al onthout, dat hi hoert spreken,
Hem en mach nemmermeer const gebreken.
Alsoe was mijnder dochter ghesciet.
Hoert, liefkint, ende verslaet u niet.
Wildi die waerheit wel verstaen?
135 Die tijt es u bi nachte ontgaen.
Die soe en hebdi niet ghetelt,
Als ghi in vrouden hebt gespelt
Met mijnder dochter, uwen jongen wive,
Als ghi laecht bi haren sconen live
140 Vriendelijc ghedect waerme,
Elkerlijc in anders aerme.
Dien tijt hebdi vergheten,
Maer die daghe hebdi ghemeten,
Als ghi die sonne verbaren saecht.
145 En es gheen vrouwe die kint draecht,
En wast alsoe wel bi nachte als bi dage;

Dits emmer waer, dits ghene saghe,
Hier met hebdi den tijt verloren.
Wildi die waerheit sweren hoeren
150 Soe deric wel sweren op een cruus,
Doen mijn dochter quam in u huus,
Dat si niet te meer van man en wijst
Noch daer op en hadde gheghijst,
Dan ic en dede, doen ic haren vader nam.

Gosen.

155 Bi gode, nochtan wasic herde gram!
Om dat ghi u soe wel te werke ginc stellen,
Peinsic: dese heeft onder goede gesellen
Yewerijnc enen hort ontfaen.
Maer ghi gaeft mi te verstaen,
160 Dat ghijt al van horen seggen wijst.

Rubben.

Ewaerheit, here, vrouwen list,
Hebbic horen segghen, es quaet te gronden.
Maer haddic uwer dochter vonden
Saef-tier ghelijc icse meesterse vant...
165 Wat duvel, het ginc haer soe wel in hant
Dat mi niet verwonderen en conste.

Dwijf.

Dat quam daer bi, dat sijt u wel onste
Ende groet vrientscap tuwert droech.
Haer herte altoes in vrouden loech,
170 Wanneer dat si u sach.
Tierst dat si te segghen plach:
Haddic Rubben mijn lief ghesien,
Soe en mocht mi van desen dage gheen quaet gescien.
Dat was altoes haren sanc.
175 Het was grote vrientscap, diese dwanc,
Daer omme en conste si haer niet gheveinsen.
Ghine doerft nemmermeer peinsen,
Mijn dochter en was maecht te voren
Vijf jaer na dat si was gheboren.
180 Dat deric wel ten heileghen sweren.

Rubben.

Bi Gode, soe sout mi ewelijc deren,
Haddic haer onvrede ghedaen.
Maer dat mi die tijt dus es ontgaen,
Dats een dinc dies ic mi niet en bevroede,
185 Want mi es emmer alsoe te moede,
Dats maer drie maent en es leden.

Dwijf.

Hoert, liefkint, sijt dies te vreden.
Den tijt willic u te rechte stellen
Ende op dese drie vingher tellen:
190 Die ierste drie maent settic hier,
Ende dander drie maent sat si biden vier,
Ende die derde drie maent dat sijn die nacht;
Hier met es die tijt volbracht,
Dits neghen maent te gader.
195 Ic swere u bi allen heilegen: kints es vader,
Ende peinst anders nemmermeere.

Gosen.

Si segt waer, bi Onsen Here,
Daer en can si niet ane ghelieghen.

Rubben.

Latic mi dan den duvel bedrieghen,
200 En hebbic die nachte niet ghetelt?
Soe hebbic mijn herte om niet gequelt,
Soe sijn die scouden al gader mijn.
Soe soudic ewelijc rouwich sijn,
Haddic minen wive verweten.
205 Nu willic gaen ende ghereiden haer teten
Ende doen haer werdicheit ende ere
Ende danckens Gode, Onsen Lieven Here,
Dat si mi soe sconen kint heeft bracht.

Dwijf.

Soe doet en haest u al u macht
210 Ende doet ons enen pot met vleesche te viere,
Want ic sal darweert comen sciere
Ende besien hoet met haer steet.

Rubben.

Dat salic gherne doen, God weet!
Ende saelt alsoe lecker maken,
215 Dat u soe wel sal duncken smaken,
Ghi selter al u vingher na lecken.

Dwijf.

Al dus soude men roden gecken,
Als men hadde alsulken man,
Ende hanghen hem ene blau hoyke an
220 Ende steken hem thoeft in enen sac.

Gosen.

Ghi ende u dochter sijt beide lac:
Ghi soudes Rubben vele ontmeten!
Ic hebbe oec wel selc dinc geweten,
Dat ghi mi alte male ontgaeft.

Dwif.
225 Ic waen, ghi noit niet an mi en saecht,
Ghine mochtet wel vertrecken met eren.

Gosen.
Ghi wet soe vele loser keren;
Al sie ic een dinc, ghi gheeft mi anders te verstaen,
Als ghi Rubben hebt ghedaen
230 Ende hebt hem neghen voer drie ghetelt
Ende hebbet hem alsoe wel ghespelt,
Dat hi daer jeghen niet en can geseggen.
Maer ghi ende ghi conet soe wel omleggen
Ende maect den selken mans die mouwe.
235 Het gheeft die selke een wijf sijn trouwe
Ende wense hebben voer maeght,
Bi Gode, si es doer haer boschkijn gejaecht!
Soe waerdi oec, doen ic u nam,
Ende doen ons dochter aen Rubben quam,
240 Si wijst oec wel van melc meten.

Dwif.
Sidi op uwen clap stoel gheseten?
Dies moet die duvel hebben deel!
Ic soude u vollijc voer u museel
Smiten, die tande souden u uutspringen.

Hier vechten si.

Gosen.
245 Soe seldi tierst voren singhen.

Bron: H. Brinkman & J. Schenkel (ed.), *Het handschrift-Van Hulthem. Hs. Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België, 15.589-623*. Dl. 2. Hilversum 1999, 1212-21.